

MAKTABGACHA TA'LIM TIZIMIDA BOSHQARUV MADANIYATINI RIVOJLANTIRISHNING ILMIY-PEDAGOGIK ASOSLARI

Sobirova Nozima

ADU Pedagogika instituti

Maktabgacha ta'lim fakulteti magistranti

Annotation. Development of scientific and methodological training of leaders in the management of continuing education, especially preschool education, in the process of socio-economic, spiritual and educational changes in the Republic of Uzbekistan, developing market economy relations, development in science, technology and information globalization the issue is a pressing issue. Taking into account the social order of the preschool education system, the existing shortcomings in the scientific and methodological training of managers can be overcome by retraining and improving their skills, as well as the organization of independent work on them. The need to equip them with modern pedagogical theories, educational technologies is one of the great tasks facing the industry.

Tayanch so'zlar: ta'lim, salohiyat, bilim, ko'nikma, ehtiyoj, talab, pedagogik texnologiya, vosita, ta'lim texnologiyalari, pedagogik nazariya

Ta'lim har qanday jamiyatda mamlakat ijtimoiy-istisodiy rivojlanishining asosiy manbaidir. Chunki, jamiyat ravnaqi ko'p jihatdan yosh avlodning intellektual salohiyatiga boqliq. Ayniqsa, so'nggi yillarda Yangi O'zbekistonda yoshlar ta'lim-tarbiyasi, ularning ilm-hunar egallashlariga bo'lgan e'tibor davlat rahbari tomonidan xalqimizning buyuk tarixiy an'analari ham yangi shakl va usullar vositasida davom ettirib kelinmoqda. Ta'lim muassasalarida yaratilayotgan shart-sharoitlar, raqobatbardosh yuqori malakali mutaxassislariga bo'lgan ehtiyoj va talabning o'sib borishi, ilg'or texnologiyalarning keng o'zlashtirilishi, iqtisodiyotdagi ijobiy o'zgarishlar, chet el investitsiyalari ko'lamining kengayishi, tadbirkorlik, kichik va hususiy biznesning rivojlanishi, shuningdek, uzluksiz ta'limning fan va ishlab chiqarish bilan integratsiyalashuvi, o'quvchilarning iqtidori va qobiliyatlari hamda imkoniyatlariga muvofiq ravishda ta'limga tabaqalashtirilgan yondashuvning joriy etilishi, ta'lim berishning ilg'or pedagogik texnologiyalari, ta'lim-tarbiya jarayonining samaradorligiga ta'sir etuvchi omillarni aniqlash, innovatsion jarayonlarni tashkil etish, ta'lim mazmunini yangilash hozirgi zamon talabi ekanligi barchamizga ma'lum.

O'zbekiston Respublikasida amalga oshirilayotgan ijtimoiy-iqtisodiy, ma'naviy-ma'rifiy o'zgarishlar, ilmfan, texnika, texnologiyalar sohasidagi taraqqiyot va axborotlar globallashuvi jarayonida uzluksiz ta'lim tizimini, xususan, maktabgacha ta'lim tizimini boshqarishda izchil faoliyat ko'rsatayotgan rahbarlarning ilmiy-metodik tayyorgarligini rivojlantirish masalasi dolzarb muammolardir. Maktabgacha ta'lim ta'lim tizimi oldiga qo'yilgan ijtimoiy buyurtmani hisobga olgan holda rahbar kadrlarning ilmiy-metodik tayyorgarligidagi mavjud kamchiliklarni ularni qayta tayyorlash va malakasini oshirish hamda o'z ustlarida mustaqil ishlashlarini tashkil etish orqali bartaraf qilish mumkin. Ularni zamonaviy pedagogik nazariyalar, ta'lim texnologiyalari bilan qurollantirish zaruriyati mavjudligi soha vakillari oldida turgan ulkan vazifalardan biridir.

Kuzatishlarimiz bugungi kunda maktabgacha ta'lim ta'lim muassasalarini ilmiy-metodik asosda boshqarishda:

- uzluksiz ta'lim bosqichlari orasida uzviylikning to'la ta'minlanmaganligi;
- rahbar kadrlarning kasbiy, ilmiy-metodik tayyorgarligi ta'lim mazmuni va uning metodik ta'minotidan orqada qolishi;
- aksariyat MTT direktorlari ijodiy va ijtimoiy faollik, g'oyaviy-siyosiy yetuklik talab darajasida emasligi;
- MTT direktorlari tayyorlash tizimining ilmiy-nazariy hamda metodik jihatdan yetarlicha asoslanmaganligi,
- bu jarayonda zamonaviy pedagogik, axborot va innovatsion texnologiyalardan foydalanish uchun zarur bo'lgan metodik bilim, ko'nikma va malakalarni egallashga e'tibor berilmaslik kabi nuqsonlar mavjud ekanligi tasdiqlanmoqda.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim maqsadlarini aniqlash ma'lum ichki va tashki shart-sharoitlar bilan belgilanadi. Bunda tashkilotdagi pedagogik muhit hamda tizimni asoslovchi davlat hujjatlarining alohida ahamiyatini nazarda tutish lozim. Shu bilan bir qatorda real ta'lim jarayonini aniqlovchi dasturlar ham muhim o'rin tutadi. Bular tashqi talablar bulib, u tashkilotning aniq va mavjud imkoniyatlari bilan mos kelishi ta'lim muassasasi vazifalarini belgilash uchun me'yoriy asos bo'lib xizmat qiladi. Ta'lim tashkilotlari direktorlarining kasbiy-pedagogik tayyorgarligi bu ularning ilmiy-nazariy, psixologik-pedagogik, ilmiy-metodik tayyorgarligi, g'oyaviy-siyosiy va ma'naviy-axloqiy yetukligidan iborat.

Kasbiy-pedagogik tayyorgarlikning tarkibiy qismlari bir-birini to'ldiradi, o'zaro uzviy ravishda shakllanib, rivojlanadi, rahbarning mazkur tarkibiy qismlar bo'yicha egallagan bilim, ko'nikma va malakalari pedagogik faoliyatda qo'llaniladi. Shu sababli MTT direktorlarining ilmiy-metodik tayyorgarligi kasbiy-pedagogik tayyorgarlikning tarkibiy qismlari ichida asosiy o'rinni egallaydi. Amaldagi me'yoriy hujjatlarda belgilangan ta'lim sohasidagi davlat siyosatining tamoyillaridan kelib chiqqan holda ta'lim muassasalarida o'quv-tarbiya jarayonini tashkil etish va uni takomillashtirish hamda rahbarlik faoliyatini rivojlantirish asosiy vazifalardan biri hisoblanadi.

Hozigi tez o'zgarayotgan bir davrda MTT boshqaruv kadrlari har tomonlama intellektual salohiyatli, o'z faoliyatiga jiddiy qaraydigan, har bir bajarayotgan vazifasiga ijodiy yondashadigan rahbar sifatida faoliyat olib borishini davrning o'zi taqozo etmoqda. Chunki, rahbarning teran tafakkuri va keng dunyoqarashi, zamon talabiga javob beradigan, pedagogika, psixologiya, boshqaruv ilmidan xabardorligi, ijodiy fazilat va xislatlarga, iymon-e'tiqodga, muomala madaniyatiga ega, ijtimoiy faol, tashkilotchi va tadbirkorligi u boshqarayotgan ta'lim tashkilotining kelgusidagi samarali faoliyatini belgilaydi.

FOYDALANGAN ADABIYOTLAR:

1. Mirziyoev SH.M. Maktabgacha ta'lim tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risidagi qaror. 9.09.2017 y., PQ-3261, "Xalq so'zi" gazetasi. 2017 y., 11 sentyabr. 181 (6875)-son.
2. O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi. - T.: "O'zbekiston", 1992.-43-b
3. Azizxo'jaeva N. N. Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat - T: Nizomiy nomidagi TDPU, 2003. - 174 b.
4. Angelovskiy K. Uchitelya i innovatsiya. Kniga dlya uchitelya. - M.: Prosveteniye, 1991. - 159 s.
5. Abduquddusov O. A. Integrativ yondashuv - chuqur bilim, yaxshi fazilatlarni shakllantirish omili //Xalq ta'limi. - T., 2000. - № 3. -B. 121-123.. - № 2. - B. 8-12.